

OSTURNIANSKE JAZERÁ

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá ho vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Veľké osturnianske jazero

Veľké osturnianske jazero

Identifikačný kód územia: SKUEV0334

Nadmorská výška: 789 – 936 m. n. m.

Rozloha: 51,77 ha

Kraj: Prešovský

Okres: Kežmarok

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Malé osturnianske jazerá

Malé osturnianske jazerá

Identifikačný kód územia: SKUEV0335

Nadmorská výška: 871 – 929 m. n. m.

Rozloha: 7,65 ha

Kraj: Prešovský

Okres: Kežmarok

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Územia európskeho významu (ÚEV) sa nachádzajú v pohorí Spišská Magura, severozápadne nad obcou Osturňa v blízkosti štátnej hranice s Poľskom. Geologickou stavbou patrí Spišská Magura do flyšového pásma. Flyš je tvorený striedaním mäkkých ílovitých bridlíc a tvrdších vrstiev pieskovcov, ktoré sa veľmi ľahko kľúžu po nepriepustných ílovcových vrstvách a tak utvárajú možnosť tvorby zosuvov. Tieto zosunuté horniny zahradili spodnú časť údolia valom, ktoré neskôr vyplnila voda a tak vznikli vo vytvorených zníženiach tieto jazerá.

Pohľad na krajinu z Velkého osturnianskeho jazera

Vodný režim oboch území navrhnutých do sústavy NATURA 2000 je odlišný. Veľké osturnianske jazero je zásobované povrchovým prítokom aj podzemnou vodou a v priebehu roka nepodlieha výkyvom vodnej hladiny. Z jazera vyteká potok, ktorý je prítokom Osturnianskeho potoka.

Východná časť Malých osturnianskych jazier je pri dlhšie trvajúcich zrážkach vyplnená vodou (hĺbka jazera nepresahuje 1 m), západná časť má močaristý charakter. Jazero nemá povrchový odtok. Voda z jazera je odvádzaná málo výdatnými prameňmi v svahoch pod jazerom.

Terajšia rozloha vodných hladín je v oboch územiach pomerne malá, hoci kedysi bola oveľa väčšia, o čom svedčí močaristé okolie jazier.

Územia európskeho významu sú tvorené okrem vodných a mokradných spoločenstiev aj lúčnymi a lesnými ekosystémami, ktoré poskytujú potravné a odpočinkové možnosti pre migrujúce vtáctvo a lesnú zver (medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid) a sú bohaté na výskyt vzácných druhov rastlín a živočíchov.

NEGATÍVNE VPLYVY

Vodné a mokradné spoločenstvá, ktoré tvoria najcennejšiu časť územia, sú ohrozené postupným zarastaním z okolitých lesných porastov a opustených lúk, ktoré sú v ich tesnom kontakte. Okrem toho je územie náchylné pri dlhšie trvajúcich dažďoch k zosuvom. V dôsledku postupného ukladania odumretých rastlinných zvyškov na dno jazera sa znižuje výška vodnej hladiny a dochádza k postupnému zarastaniu vodnej plochy.

OCHRANA ÚZEMIA

Územie, v ktorom sa obidve ÚEV nachádzajú, je súčasťou ochranného pásma Pieninského národného parku od roku 1967. Zákonná ochrana bola obom územiám poskytnutá už v roku 1984 vyhlásením Chráneného prírodného útvaru Veľké osturnianske jazero a Chráneného prírodného útvaru Malé jazera. Neskôr boli obidve územia prekategORIZOVANÉ na prírodné rezervácie. Územie európskeho významu Malé osturnianske jazera prekrýva celú plochu PR Malé jazero a územie európskeho významu Veľké osturnianske jazero prekrýva PR Veľké osturnianske jazero na 2/3 jej plochy. Spolu s návrhom ÚEV sa navrhuje aj rozdielna starostlivosť o územia prostredníctvom ich zonácie a programov starostlivosti, čo znamená zabezpečenie vhodného spôsobu obhospodarovania

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17.3.2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Veľké ostrunianske jazero a ÚEV Malé ostrunianske jazero ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.soprs.sk/natura.

Stupne ochrany. Rozsah obmedzení vyplývajúcich z jednotlivých stupňov ochrany stanovuje zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

a usmernenie iných ľudských aktivít takým spôsobom, aby sa dosiahol priaznivý stav prítomných druhov a biotopov. Dosiahnutie tohto stavu zabezpečuje rozčlenenie územia v prípade ÚEV Veľké ostrunianske jazero na tri a v prípade ÚEV Malé ostrunianske jazero na dve zóny.

Zóna A

V zóne sa nachádzajú vodné plochy časti územia, ktoré zaberá vodná hladina jazier a mokradne spoločensť s výskytom živočíchov a rastlín európskeho významu.

Zóna B

Zónu B tvoria lesné a lúčne spoločensť, ktoré podľa národnej legislatívy patria do maloplošne chránených území PR Veľké ostrunianske jazero a PR Malé ostrunianske jazero. V ÚEV Malé ostrunianske jazero vytvára zóna B ochrannú funkciu zóne A. V ÚEV Veľké ostrunianske jazero zóna B prilieha k zóne A iba v jej severnej a severozápadnej časti a je v prevažnej miere tvorená lesnými ekosystémami.

Zóna C

Zóna C bola navrhnutá len v ÚEV Veľké ostrunianske jazero na miestach, ktoré nepatria do prírodnej rezervácie.

Zarastená vodná plocha pôvodnej vodnej hladiny Veľkého ostrunianskeho jazera

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Hlavným cieľom ochrany týchto území je zachovanie priaznivého stavu biotopov a druhov európskeho významu, ktoré sa v územiach vyskytujú. Náležitá pozornosť sa však venuje aj ochrane biotopov a druhov, ktoré sú dôležité z národného hľadiska. Naplnenie týchto cieľov ochrany si vyžaduje špecifickú starostlivosť o územie, ktorú nebude možné zabezpečiť bez účasti vlastníkov a užívateľov.

Medzi odporúčané spôsoby obhospodarovania územia patrí:

Pozemky na vodných plochách a mokradiach

- ponechanie mokradí bez výsadby drevín
- zamedzenie zarastania týchto biotopov
- zachovanie vodného režimu bez zmeny

Poľnohospodárske pozemky

- pravidelné kosenie 1 až 2-krát ročne
- kombinovaná pastva a kosenie (možná kombinácia jarného kosenia s následným extenzívnym prepásaním územia hovädzím dobytkom alebo ovcami)
- výrub náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovania
- odstraňovanie invázičných druhov rastlín

Lesné pozemky

- ciele obnovovanie pôvodného druhového zloženia lesných porastov, stanovištne nepôvodných druhov drevín
- postupné znižovanie zastúpenia stanovištne nepôvodných druhov drevín
- uplatňovanie podrastového alebo výberkového hospodárskeho spôsobu
- využívanie šetrných spôsobov sústreďovania drevej hmoty (kone)
- zachovanie pôvodných lúčnych porastov na lesných poľanách (pravidelné kosenie 1-krát ročne, nerozorávanie, nezalesňovanie)
- usmerňovanie návštevnosti vo vybraných častiach územia (vybudovanie náučného chodníka)
- zvyšovanie ekologickej stability porastov

Zonácii územia a vypracovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníkami a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi už teraz kontaktovať pracovníkov Správy Pleninského národného parku.

Zameriavanie hraníc PR Malé jazerá

Slatina pri Velkom osturnianskom jazere

Zostatok vodnej plochy Veľkého ostumianskeho jazera

Kvetiák dvojtvary

Veľké ostumianske jazero

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu

Kód
NATURA 2000

Sladkovodné biotopy

Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* 3150

Rašeliniská

Prechodné rašeliniská a trasoviská 7140

Slatiny s vysokým obsahom báz 7230

Lesné biotopy

Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy 9130

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina

Slovenský názov

Vedecký názov

Nižšie rastliny

kosáčik plavúňovitý *Drepanocladus vernicosus*

Obojživelníky

kunka žltobruchá *Bombina variegata*

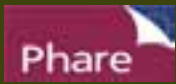
Rosička okrúhlostá
(*Drosera rotundifolia*)

Pohľad na Velké osturnianske jazero zo severu

Salamandra škvrnitá
(*Salamandra salamandra*)

KONTAKTNÉ ADRESY

Štátna ochrana prírody SR
Správa Pieninského národného parku
Červený Kláštor
059 06
tel: 052/4181071-3,
fax: 052/4822395
e-mail: pienap@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © Š. Danko, © K. Kisková, © V. Klíč, © K. Žilkovanová
Vydala: © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica 2005
Financované z prostriedkov PHARE

